

KUMPEL ^{6-10 LAT}

DLA POLONII

E-MAGAZYN DLA DZIECI POLONIJNYCH Z CAŁEGO ŚWIATA
WYDANIE 1/2021

ENCYKLOPEDIA POLSKI: 11 listopada – świętujemy!

PODRÓŻUJĘ PO POLSCE: Niedaleko Krakowa...

W ŚWIECIE LEKTUR: Legenda o toruńskich katarzynkach

MÓWIĘ PO POLSKU: Szkolne powiedzonka

CZYTAM I WIEM: Morze Bałtyckie i jego skarby

SPRAWDZAM SIĘ: Zadania i łamigłówki o polskiej jesieni

DOBRE POLSKIE KSIĄŻKI: Warto przeczytać!

KARTA SŁAWNYCH POLAKÓW: Maria Skłodowska-Curie

**Wiem
WIĘCEJ
o Polsce!**

Cześć!

Witamy Was. Jak się cieszymy, że znowu możemy się z Wami spotkać. Będziemy się poznawać i rozmawiać o Polsce. Ale też uczyć się mówić, pisać po polsku i dobrze się bawić. Miło nam będzie zagościć w Waszych domach i szkołach.

Piszcie do nas. Przedstawcie siebie, swoją szkołę. Napiszcie nam, jeśli coś ciekawego się u Was dzieje. Niech dowie się o tym cały świat! Zapraszamy na łamy „Kumpla dla Polonii”. Więcej informacji znajdziecie obok.

Zapraszamy też na nasze konta na Facebooku i Instagramie. Tam również znajdziecie ciekawe materiały. Poznacie inne polonijne szkoły, zobaczycie, co się dzieje u małej Polonii.

Chcemy opowiadać Wam o Polsce i wszystkim, co z nią związane. Pragniemy pomagać Wam uczyć się języka polskiego. Będzie ciekawie i wesoło.

Zapraszam do czytania,
Agnieszka Wyganowska
redaktor naczelna
„Kumpel dla Polonii”

CO ZNAJDZIESZ W NUMERZE?

- s. 4 **WIEM WIĘCEJ O POLSCE:**
11 listopada – wielkie święto Polski.
- s. 6 **PODRÓŻUJĘ PO POLSCE:**
Niedaleko Krakowa...
- s. 8 **W ŚWIECIE LEKTUR:**
Toruńskie katarzynki.
- s. 12 **MÓWIĘ PO POLSKU:**
Szkolne powiedzonka.
- s. 14 **PISZĘ PO POLSKU:** Z kim „NIE” się lubi,
a na kogo się gniewa?
- s. 16 **POŚMIEMYSIĘ:** Żarty i żarciki. 😊
- s. 18 **CZYTAMI WIEM:** Morze Bałtyckie
i jego skarby.
- s. 20 **SPRAWDZAM SIĘ:** Zadania i łamigłówki
o polskiej jesieni.
- s. 24 **POZNAJĘ POLSKĄ PRZYRODĘ:**
Kto mieszka w polskim lesie?
- s. 26 **MOJE MALOWANKI:** Las. Mój ulubiony
nauczyciel.
- s. 28 **DOBRE POLSKIE KSIĄŻKI:**
Warto przeczytać!
- s. 30 **WIEM, JAK TO ZROBIĆ:**
Pyszne śniadanko.
- s. 32 **POZNAJEMY SIĘ:** Flawia zaprasza
do Hiszpanii.
- s. 34 **JEST TAKA SZKOŁA:** Polska Szkoła
im. Ireny Sendlerowej w Walencji.
- s. 36 **KONKURSY I AKCJE** dla polonijnych
dzieci i ich rodziców.
- s. 39 **KARTA SŁAWNYCH POLAKÓW:** Maria
Skłodowska-Curie.
- s. 40 **ĆWICZĘ JĘZYK... POLSKI!:** Spróbuj
wypowiedzieć te łamańce językowe.

ZAPRASZAMY WAS DO TWORZENIA E-MAGAZYNU „KUMPEL DLA POLONII”! DZIECI I DOROSŁYCH, OCZYWIŚCIE!

UWAGA, DZIECI!

Możecie się pokazać – wystarczy przysłać zdjęcia i opowiedzieć o sobie i swoich pasjach. Więcej informacji na stronie 32.

Przysyłajcie też ulubione żarty w języku polskim, chętnie je opublikujemy – informacje, jak to zrobić, znajdziecie na stronie 16.

UWAGA, RODZICE, NAUCZYCIELE, BIBLIOTEKARZE...!

W Waszej polonijnej szkole dzieje się coś ciekawego, planujecie duże wydarzenie lub konkurs dla polonijnych dzieci i młodzieży – napiszcie nam o tym. Opublikujemy informacje, pomożemy Wam dotrzeć do szerszego grona odbiorców.

Nasz e-mail: redakcja@kumpel.com.pl.

**KUMPEL
DLA POLONII**

POLSKIE BRACTWO
KAWALERÓW GUTENBERGA

E-magazyn „Kumpel dla Polonii” tworzą:

Koordynator projektu
prof. dr hab. Dariusz Kuźmina

Redaktor naczelna
Agnieszka Wyganowska

Skład i łamanie graficzne:
IlustraDorka Dorota Domagała

Okładka: Evgeny Atamanenko/Shutterstock.com

Zdjęcia: Shutterstock.com, domena publiczna/
Wikimedia Commons

Adres redakcji:

e-mail: redakcja@kumpel.com.pl
ul. Zagójska 7, lok. 5
04–160 Warszawa

Dystrybucja:

Polonijna Biblioteka Cyfrowa

Wydawca:

Polskie Bractwo Kawalerów Gutenberga
ul. Marywilska 34 E
03–228 Warszawa

Projekt finansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
w ramach konkursu Polonia i Polacy za Granicą 2021.

Publikacja wyraża jedynie poglądy autorów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem
Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

11 listopada będziemy mieli wielkie święto **Polski**.

Polski nie było na mapach aż 123 lata. Inne państwa podzieliły między siebie terytorium naszego państwa. Przez cały ten czas Polska istniała jednak w sercach Polaków. W końcu udało się – nasz kraj znów pojawił się na mapach Europy. **11 listopada 1918 roku Polska odzyskała niepodległość!**

Właśnie dlatego co roku 11 listopada obchodzimy

Narodowe Święto Niepodległości.

Zadanie 1.

Narysuj po śladzie, a następnie pokoloruj flagę Polski.

Zadanie 2.

Odczytaj wyraz z ramki. Pokoloruj tylko te pola z literami, które są potrzebne do napisania wyrazu z ramki.

POLSKA

S	B	P	A	N	O	M	L	W	K
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Zadanie 3.

Pokoloruj odpowiednie rameczki, aby powstały prawdziwe zdania.

W godle Polski jest

orzeł.

jastrząb.

Stolicą Polski jest

Kraków.

Warszawa.

Hymnem Polski jest

„Mazurek Dąbrowskiego”.

„My, Pierwsza Brygada”.

Zadanie 4.

Pokoloruj litery i odczytaj, jak brzmi oficjalna nazwa Polski. Zapisz ją w trzylinii poniżej.

RZECZPOSPOLITA POLSKA

WIEDALEKO OD KRAKOWA...

Do odwiedzenia Krakowa nikogo chyba zachęcać nie trzeba. Tyle tam przepięknych i niezwykłych miejsc i zabytków. Dlatego dziś udamy się w jego okolice, gdzie również można zobaczyć niesamowite rzeczy.

KOPALNIA SOLI W WIELICZCE

Znajdziesz się na głębokości aż 135 metrów pod ziemią. Zobaczysz wykute w soli piękne komory, a wśród nich najbardziej wyjątkową – kaplicę Świętej Kingi. Po drodze będziesz mijać podziemne jeziora i niezwykle solne rzeźby. Na pewno spodoba ci się Grota Krasnoludków, gdzie spotkasz się z wyrzeźbionymi z soli dobrymi kopalniańymi duszkańmi zwanymi soliludkańmi. Po zakończeniu spaceru krętymi, podziemnymi korytarzańmi wyjedziesz na powierzchnię prawdziwą klatką górnicańną.

KAMIEŃ GRZYB

Niedaleko Wiśnicza, w lesie w pobliżu wsi Połom Duży, można zobaczyć niezwykłą skałę, która wznosi się na wysokość 7 metrów i ma kształt grzyba. Ma też swoją legendę. Podobno diabeł usiłował zniszczyć kościół i klasztor w Nowym Wiśniczu, rzucając na ziemię wielki kamień. Przeszkodziło mu pianie koguta lub modlitwy zakonników. W ten oto sposób kamień upadł w pobliskim lesie i leży tam do dzisiaj.

ZAMEK W NOWYM WIŚNICZU

Kto chce zobaczyć prawdziwy zamek, powinien odwiedzić Nowy Wiśnicz. Cudem zamek ten zachował się do naszych czasów niemal w całości. Bywała tu polska władczyni – królowa Bona. Nawet jedna z czterech baszt nazwana została na jej cześć. Co ciekawe, w zamku tym często

podśluchiwano! Jest taka komnata przy kaplicy zamkowej, w której z jednego kąta można usłyszeć nawet bardzo cichą rozmowę, która odbywa się po drugiej stronie sali (w narożniku oddalonym o 5 metrów). Jest też ukryty „schowek”, z którego podśluchiwano wojsko.

Toruńskie katarzynki

Na podstawie legendy „O Bogumile i królowej pszczół”
Benona Frąckowskiego opowiada Ola Pryczkowska.

Pprzed paroma wiekami żył w Toruniu piekarz Bartłomiej. Miał on piękną córkę Katarzynę, w której zakochał się młody czeladnik imieniem Bogumił. Chłopiec nie mógł jednak poślubić Kasi, chociaż i ona go kochała. Był po prostu za biedny, aby starać się o jej rękę.

Pewnego dnia w czasie spaceru Bogumił zobaczył tonącą pszczółkę. Natychmiast pomógł jej się wydostać na brzeg. Kiedy pszczółka odfrunęła, przed chłopcem zjawiała się sama Królowa Pszczół! W zamian za ratunek dla swojej siostry zdradziła mu przepis na pyszne pierniki. Bogumił podziękował jej pięknie i wrócił do domu. Nie wiedział jeszcze, że mądra rada Królowej przyda mu się prawie natychmiast...

Gdy tylko wszedł do warsztatu, usłyszał wieść. Okazało się, że następnego dnia do Torunia zawita król, a Bogumił – aby go godnie przywitać – ma upiec coś pysznego. Chłopak zagniół więc szybko ciasto na piernik z miodem i przyprawami korzennymi, zgodnie z sekretem wyjawionym mu przez Królową Pszczół. Potem wyciął z niego dwa serca, ułożył je naprzeciwko siebie i połączył dwoma kólkami, które miały oznaczać ślubne obrączki. Niestety, w piekarniku serca i kółka złączyły się w nietypowy kształt. Mistrz Bartłomiej nie był tym zachwycony, ale że nie miał czasu upiec nic innego, następnego dnia podał królowi piernik Bogumiła. Na szczęście monarsze tak bardzo przypadły do gustu i piernik,

TWÓJ SŁOWNICZEK

RZEMIOSŁO

– wytwarzanie przedmiotów ręcznie lub za pomocą drobnych narzędzi (czyli nie za pomocą maszyn). Pracownicy rzemiosła to rzemieślnicy.

MISTRZ – najważniejszy rzemieślnik, właściciel zakładu zatrudniającego pracowników.

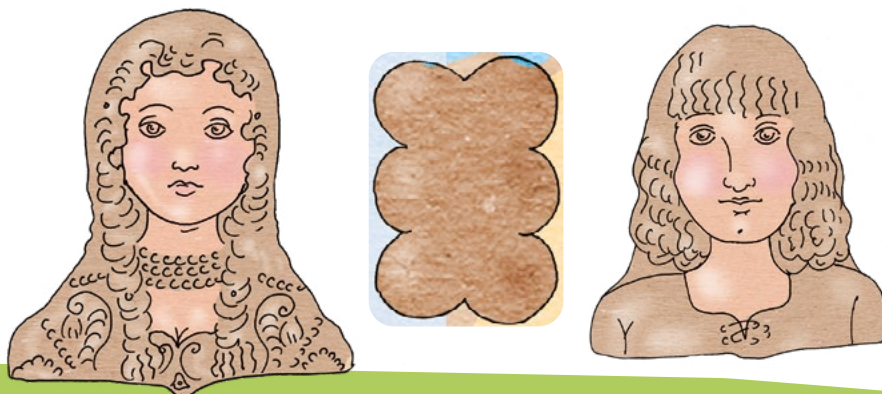
CZELADNIK

– rzemieślnik, który był zatrudniony u mistrza.

DUKAT – złota moneta.

MONARCHA – król, władca.

i jego kształt, że w podzięce za nie nadał Bogumiłowi tytuł mistrza w jego rzemiośle i obdarzył go hojnie złotymi dukatami. Chłopiec mógł więc ożenić się ze swoją ukochaną, a na pamiątkę tego wydarzenia pierniki w kształcie odwróconych serc, złączonych obrączkami, noszą nazwę „katarzynki”.

Sprawdź, co zapamiętałeś z lektury!

1. Jakiego miasta dotyczy legenda o katarzynkach?

- a) Bydgoszczy.
- b) Warszawy.
- c) Torunia.

2. Dlaczego Bogumił nie mógł ożenić się z córką mistrza Bartłomieja?

- a) Ponieważ był tylko ubogim czeladnikiem.
- b) Ponieważ był kiepskim piekarzem.
- c) Ponieważ Katarzyna go nie kochała.

3. Kto zdradził Bogumiłowi przepis na pyszne pierniki?

- a) Mała pszczołka, którą uratował przed utonięciem.
- b) Królowa Pszczół.
- c) Mistrz Bartłomiej.

Odpowiedzi:
1. c, 2. a, 3. b

Zadanie 1.

Uzupełnij nazwy polskich miast brakującymi literami.

_____
_____
_____
oruń – słynie z pierników. Jego dotyczy legenda o katarzynkach.

_____
_____
_____
arszawa – stolica Polski.

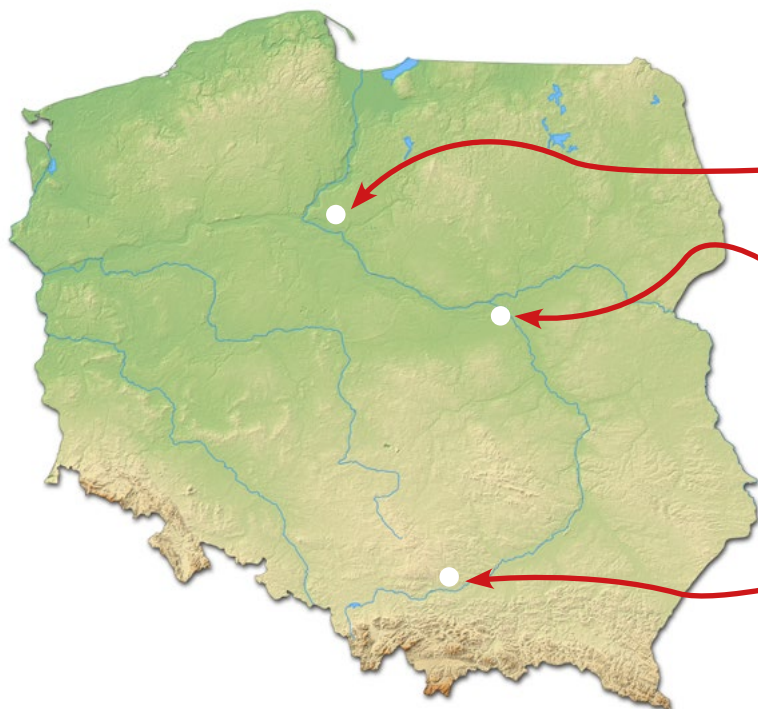
_____
_____
_____
raków – dawna stolica Polski, tam znajduje się Wawel.

UWAGA!
Nazwy miast piszemy wielką literą.

Zadanie 2.

Na mapie Polski zaznaczono trzy miasta. Wpisz ich nazwy w odpowiednie miejsca.

Podpowiedź: wykorzystaj nazwy miast z zadania 1.

_____
_____
_____
_____
_____
_____

Zadanie 3.

Z rozsypanki wyrazowej ułóż zdanie.

radę.

Królowa

dała

Pszczół

mądrą

Bogumiłowi

Zadanie 4.

Wyraz „pszczoła” to trudny wyraz.
Zapisz go trzy razy w linii poniżej.

Zadanie 5.

Odczytaj zaszyfrowane hasło.

							
A	C	E	Ę	I	J	K	L

							
N	O	P	R	S	T	W	Y

Odpowiedzi: Zadanie 1. Toruń, Warszawa, Kraków. Zadanie 3. Królowa Pszczół
dała Bogumiłowi mądrą radę. Zadanie 5. Hasło: Polska to piękny i ciekawy kraj.

SZKOLNE POWIEDZONKA

Czy wiesz,
co znaczą i kiedy ich używać?

NAUCZYCIEL PIŁA

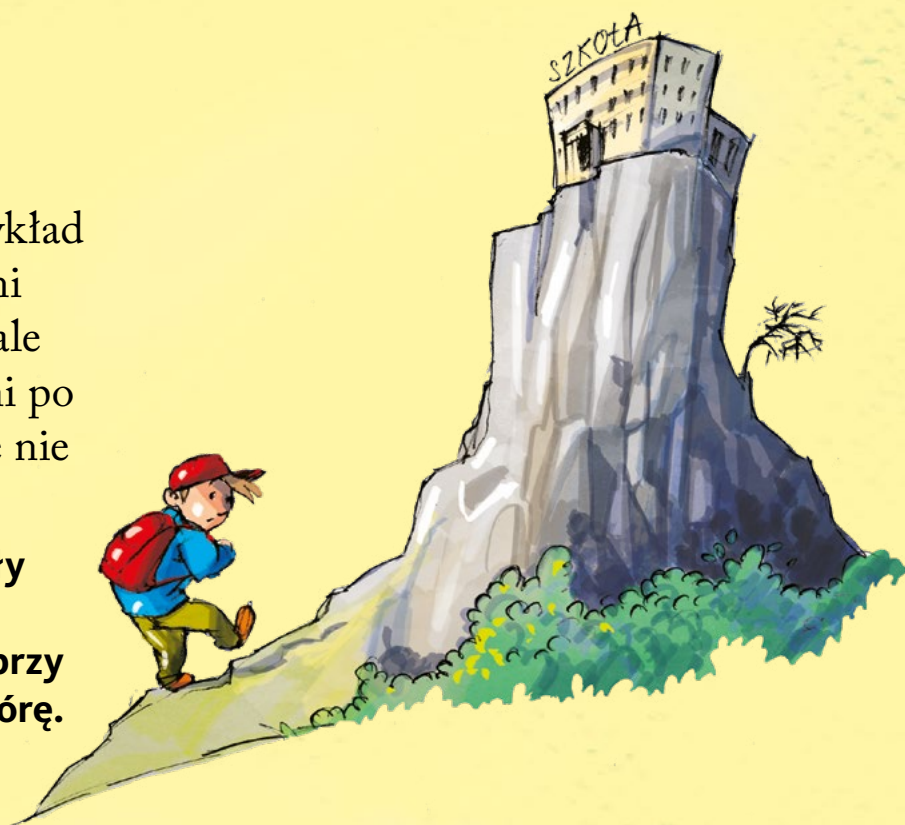
Czy on uczy piłowania? Albo używa piły na lekcji? O nie! To ostry, czyli baaardzo wymagający nauczyciel. Taki, co często odpytuje, robi sprawdziany i zadaje dużo prac domowych. Niektórzy mówią, że on przez to „piłuje” uczniów.☺

NAUCZYCIEL PIŁA to ten, który bardzo dużo wymaga.

MIEĆ DO SZKOŁY POD GÓRKĘ

Niektórzy tak mają dlatego, że mieszkają w górach, na przykład w polskich górach Tatrach. Inni też mają pod górkę do szkoły, ale z zupełnie innego powodu. Oni po prostu słabo się uczą i w szkole nie idzie im najlepiej.

Powiemy o kimś, że „ma do szkoły pod górkę”, gdy tej osobie nauka przychodzi z trudem, męczy się przy niej jak podczas wspinania pod górę.

PALUSZEK I GŁÓWKA TO SZKOLNA WYMÓWKA

Mama pyta, dlaczego nie chcesz iść do szkoły, a ty odpowiadasz, że boli cię brzuch. Nauczyciel pyta o rozwiązanie zadania, a uczeń mówi, że się nie nauczył, bo bolała go głowa. A jak nie chce pisać sprawdzianu, to twierdzi, że właśnie mocno uderzył się w palec i nie może pisać. Paluszek i główka to takie najbardziej popularne szkolne wymówki.

„PALUSZEK I GŁÓWKA TO SZKOLNA WYMÓWKA” – takie słowa usłyszysz, kiedy będziesz się zastaniał drobnymi dolegliwościami, by się od czegoś wymigać, wykręcić.

Z kim „NIE” się lubi a na kogo się gniewa?

1. NIE piszemy łącznie z

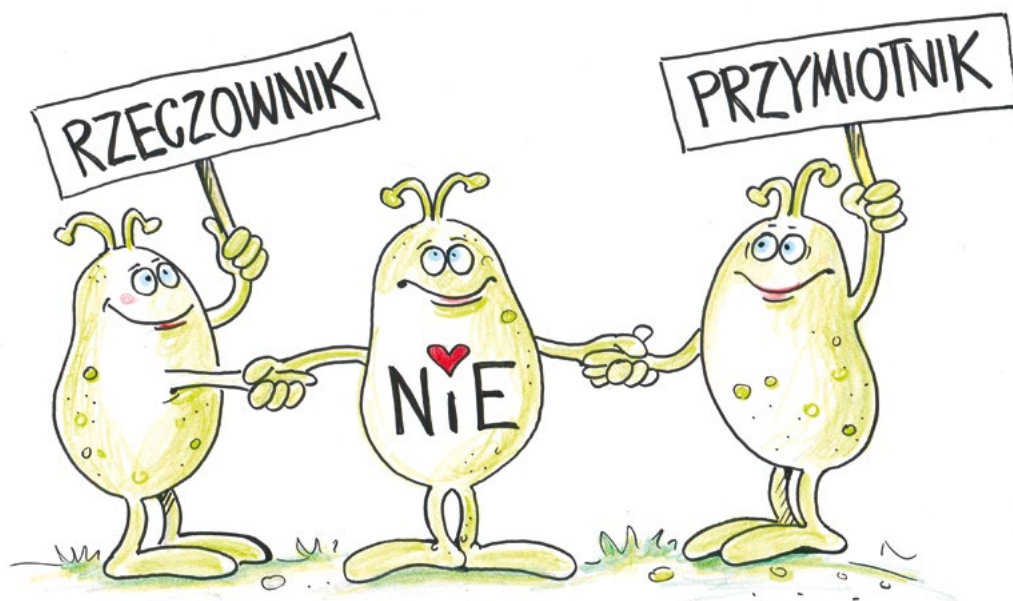
rzeczownikami

nieszczęście,
niecierpliwość, **nie**pokój,
nieuwaga, **nie**przyjaciel

przymiotnikami

niecierpliwy, **nie**biedny,
niedroga, **nie**hałaśliwa,
niewielka, **nie**głupie

2. Nie piszemy rozdzielnie z czasownikami.

nie chce, **nie** zrywamy,
nie jestem, **nie** jedzie,
nie zadzwoniła,
nie biegnij,
nie ma

UWAGA, wyjątki!

Niepokoić, niewolić, niedowidzieć, nienawidzić

Te wyrazy trzeba zapamiętać!

Zadanie dla ciebie

Zapisz cząstkę „nie” razem lub rozdzielnie. Jeśli masz wątpliwości, zajrzyj do słownika ortograficznego.

Nietoperz Lucek miał _____ wesołą minę.

Nic mu się _____ chciało robić. _____ miał siły

nawet otworzyć oczu. Co za _____ szczęście!

_____ mógł dzisiaj spać i dlatego czuł się

_____ dobrze. Na dodatek nikt o nim

_____ pamiętał. Mama _____ zawołała go na

śniadanie, a tata _____ zabrał na nocny lot.

Nawet kumple _____ chcieli z nim rozmawiać

– może dlatego, że _____ zadowolony Lucek

od rana marudził.

Odpowiedz:
Nietoperz Lucek miał niewesołą minę. Nic mu się nie chciało robić. Nie miał siły nawet otworzyć oczu. Co za nieszczęście! Nie mógł dzisiaj spać i dlatego czuł się niedobrze. Na dodatek nikt o nim nie pamiętał. Mama nie zawołała go na śniadanie, a tata nie zabrał na nocny lot. Nawet kumple nie chcieli z nim rozmawiać – może dlatego, że niezadowolony Lucek od rana marudził.

ZNASZ JAKIŚ FAJNY ŻART?

Poproś o pomoc starsze rodzeństwo, rodziców...
i przyslijcie żart e-mailem na adres redakcji:
redakcja@kumpel.com.pl
(w temacie: ŻART).

Najśmieszniejsze żarty będziemy publikować
w kolejnych numerach „Kumpla dla Polonii”.

Jakby ktoś
pytał,
to jestem toś.
Łoś
supergość!

Kwa,
kwa!

Właśnie miałam
powiedzieć to samo!

Co korniki
jedzą na obiad?
Szwedzki stół.

Ile można
skakać?!
Czas na relaksik. 😊

Co mówi jeden patyk do drugiego?
Nie tam się!

Gęsiego,
dziewczynki,
gęsiego.

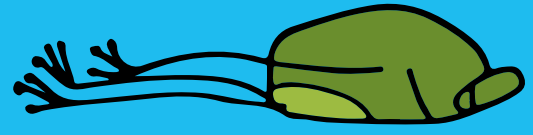
Przecież my
jesteśmy
biedronki!

Już tęsknię
za
wakacjami!

Jakie jest
marzenie ślimaka?
Dostać mandat
za przekroczenie
prędkości.

Przychodzi żaba
do lekarza i mówi:
- Ble, ble, ble.
- Co pani plecie? - pyta lekarz.
- Warkoczyki.

SKĄD W MORZU BAŁTYCKIM WZIĘŁA SIĘ SÓL?

Napiłeś się kiedyś wody z morza?

Poczułeś słony smak?

Woda morska jest słona, dlatego że jest w niej sól. Taka sama jak ta, której wszyscy używamy do solenia potraw.

Skąd sól wzięła się w morzu?

Większość pochodzi ze skał i gleby.

Deszcz zmywa sól do rzek, a one wpływają do morza.

Czy wszystkie morza są tak samo słone?

Nie. Do najbardziej słonych należy Morze Czerwone. Można kąpać się w nim, prawie nie umiając pływać. By utrzymać się na powierzchni wody, nie trzeba specjalnie się wysilać. Zupełnie inaczej jest z Morzem Bałtyckim. Jest ono dużo mniej słone i aby popływać, trzeba się nieźle namachać rękoma i nogami.

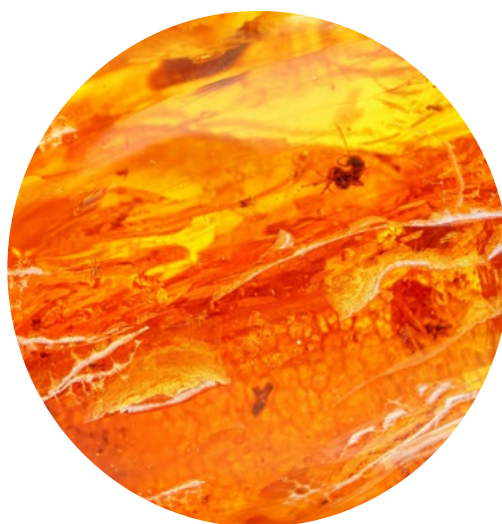

BURSZTYN – SKARB PROSTO Z POLSKI

Co to jest bursztyn?

Ozdoba, którą nosi mama czy babcia w pierścionku, bransoletce, naszyjniku...

Ale z czego on jest? To zastygła żywica tworząca bryłki o różnym kształcie, najczęściej koloru żółtego, czerwonego lub brązowego.

Ile ważą największe bursztyny?

Kilka, a nawet kilkanaście kilogramów. Największa bryła bursztynu znaleziona nad Bałtykiem ważyła prawie 10 kg!

Gdzie można znaleźć bursztyny?

Na plaży nad Bałtykiem, wśród wyrzucanych przez fale kamyczków. Zwykle są bardzo drobnutkie. Większe okazy łatwiej znaleźć na Helu albo na plażach wzdłuż Zatoki Gdańskiej, zwłaszcza po sztormie.

Gdzie jest muzeum bursztynu?

W Polsce jest kilka muzeów bursztynu. Najbardziej znane jest w Gdańsku. Są też w Warszawie, Jarosławcu, Stegnie czy w Krakowie.

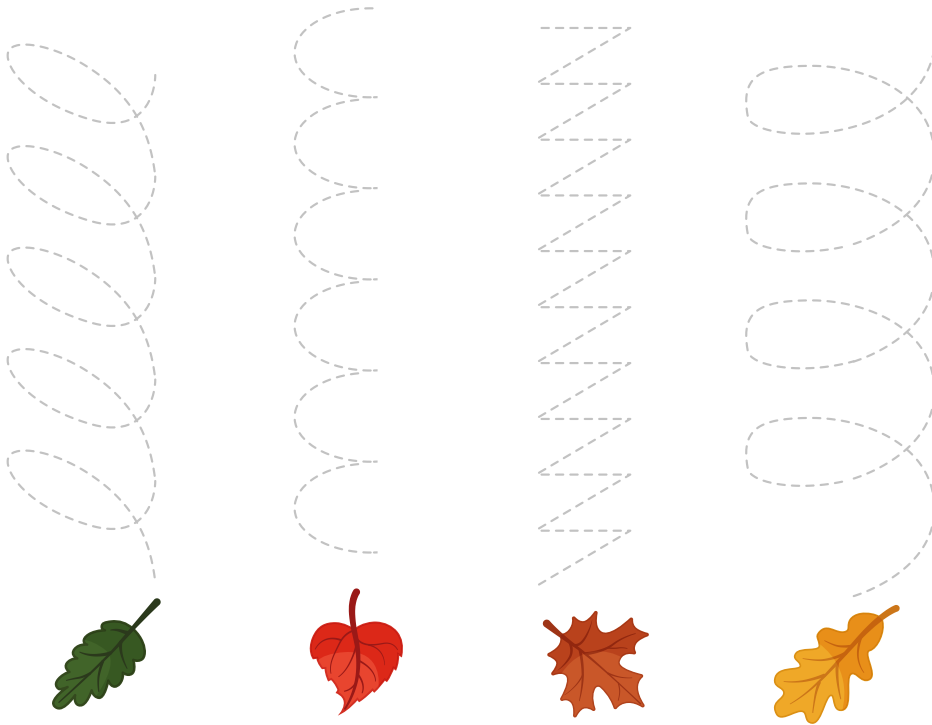

Złota polska jesień

Wykonaj zadania i dowiedz się, jak jest w Polsce o tej porze roku.

Zadanie 1.

Starannie, bez odrywania ręki, rysuj szlaczki po śladzie.

Złota polska jesień – tak często mówi się o polskiej jesieni, zwłaszcza gdy na dworze jest jeszcze słonecznie, ciepło, a na drzewach mieniają się kolorowe liście.

Zadanie 2.

Znajdź dwa identyczne liście.

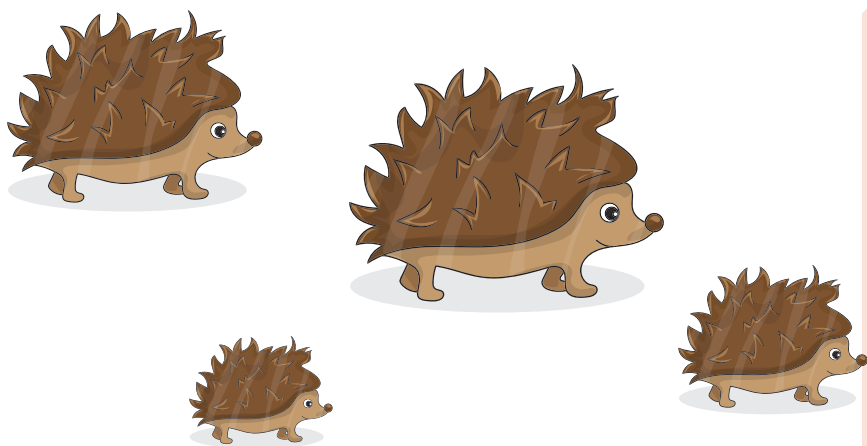
Zadanie 3.

Poprowadź wiewiórkę zgodnie z podanym poniżej kodem.

Zadanie 4.

Otocz pętlą największego jeża.

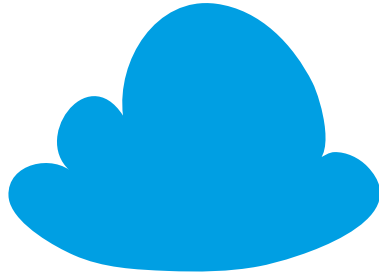

W Polsce jeże zapadają w zimowy sen. Podobnie jak niedźwiedzie, borsuki, świstaki czy nietoperze. Zwierzęta zasypiają w bezpiecznym miejscu i budzą się dopiero na wiosnę. Jeże śpią w gnieździe przygotowanym w stercie liści, zwinięte w ciasną kulę.

Zadanie 5.
Połącz w pary, żeby wyrazy się rymowały.

LESZCZ

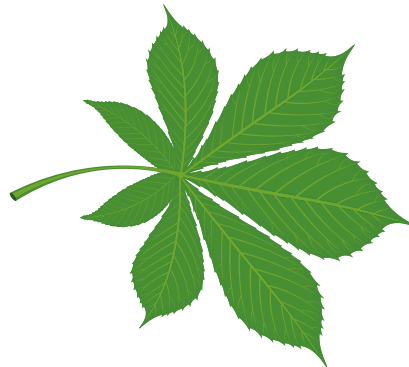
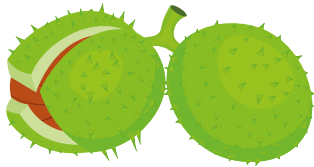

KOSZE

NATURA

Zadanie 6.
Połącz owoce jesieni z odpowiednimi gałązkami.

W Polsce jesienią
można zbierać
kaształy, żołędzie,
kolorowe liście...
W sadach zrywa się
jabłka.

Zadanie 7.

Uzupełnij zdania na temat jesieni
w Polsce podanymi wyrazami.

dłuższe

krótsze

chłodniejsze

cieplejsze

Kiedy nadchodzi jesień, dni stają się coraz .....,

za to noce coraz .....

Trzeba się cieplej ubierać, bo poranki są .....

Coraz trudniej o pożywienie, dlatego niektóre ptaki
wybierają ..... kraje i tam odlatują.

Zadanie 8.

Połącz każde powiedzenie
z odpowiednim wyjaśnieniem.

rzucać słowa na wiatr

szukać wiatru w polu

pędzić jak wiatr

biec bardzo szybko

poszukiwać czegoś, czego nie można znaleźć

obiecywać coś, pomimo tego, że się nie dotrzyma słowa

Co rośnie w polskim lesie?

Kto w nim mieszka?

Możemy wyróżnić **CZTERY WARSTWY LASU**:
korony drzew, podszyt, runo leśne, ściółka.

1. W KORONACH WYSOKICH DRZEW (czyli gałęziach z liśćmi) mieszkają ptaki, na przykład dzięcioły, jastrzębie czy sowy. To także dom dla licznych wiewiórek czy nietoperzy. Mnóstwo owadów kryje się w koronach drzew, na przykład dębów, brzoź. Często są to żarłoczne gąsienice.

2. PODSZYT LEŚNY złożony jest z krzewów i młodych drzew. Znajdziesz tu krzaki jeżyn i malin, leszczycę z pysznymi orzechami laskowymi, a także dziką różę czy jarzab pospolity (nazywany też jarzębiną). Mnóstwo tu owadów i pajaków, roi się od śpiewających ptaków. Spotkasz tu sarny, niedźwiedzie czy jelenie.

3. RUNO LEŚNE tworzą mchy, grzyby, porosty, niewielkie rośliny zielne i paprocie. Rosną tu borówki i jagody. Runo leśne zamieszkują owady, ale też zające, jeże, myszy czy żaby.

4. ŚCIÓŁKĘ LEŚNĄ tworzą opadłe szczątki roślinne i zwierzęce, takie jak igły, liście, szyszki, owoce, nasiona, pióra, sierść zwierząt. Żyją tu bardzo ważne mikroorganizmy (głównie bakterie i grzyby) oraz dżdżownice, ślimaki i mrówki.

MOJ ULUBIONY NAUCZYCIEL

NAZYWA SIĘ

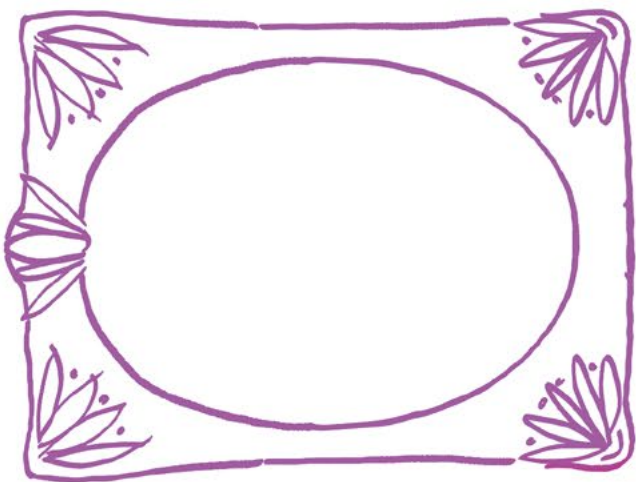

LUBIĘ GO ZA:

- ✓ .....
- ✓ .....
- ✓ .....

WYGLĄDA TAK

NARYSUJ JEGO PORTRET!

JEST MISTRZEM

JEGO ULUBIONE
POWIEDZONKO TO

.....
.....

UŚMIECHA SIĘ TAK

POKOLORUJ!

NAUCZYŁ MNIE, ŻE

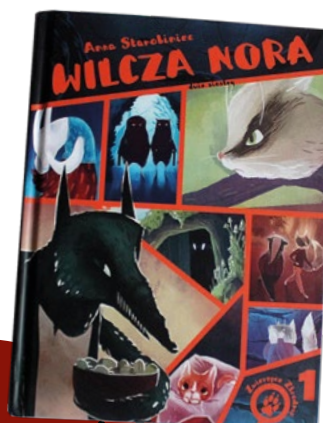
.....

UWAGA, wstęp tylko dla tych, którzy się nie boją!

Po pewnym zającu pozostała tylko kępka futra i plamka krwi. Dzielni detektywi, Borsuk Starszy i Borsukot, muszą znaleźć przestępcę, a w poszukiwaniach wspierają ich Sęp i Mysz Psycholog. Wytypowanie przestępcy nie wydaje się trudne, no bo przecież łatwo się domyślić, któremu zwierzęciu jest najtrudniej wytrwać

na wegetariańskiej diecie. Czy na pewno? Zachowajcie czujność i uruchomcie logiczne myślenie. Nie dajcie się zwieść pozorom! W tej historii każdy szczegół ma ogromne znaczenie.

„Wilcza nora”
 Autor: **Anna Starobiniec**
 Ilustracje: **Marie Muravski**
 Wydawnictwo Dwie Siostry

„Wilcza nora” **Anny Starobiniec** jest pierwszą częścią cyklu „Zwierzęce Zbrodnie”, którego bohaterami są zwierzęta. To przewrotne, pełne zwrotów akcji i humoru opowieści kryminalne dla dzieci.

Książki poleca Maja Kupiszewska
 – autorka bloga

KSIAŻKA,
KTÓRA ŚMIESZY
I WZRUSZA!

„Smacznego, proszę wilka!”
Autor: Marta Guśniowska
Ilustracje: Jaga Słowińska
Wydawnictwo Tashka

Marta Guśniowska – nagradzana autorka ponad stu spektakli teatralnych dla dzieci – zaprasza dzieci i dorosłych na dobrą zabawę. Będą również momenty mrożące krew w żyłach i niezwykle wyzwania – oj, będzie się działo! To również pełna ciepła opowieść o przyjaźni ponad wszystko i o starości, o niemożliwym, które staje się możliwe. Zapraszamy w niezwykłą podróż! **„Smacznego, proszę wilka!”** to książka, która śmieszy i porusza do łez jednocześnie.

Pewien stary wilk czuje się zmęczony życiem, ale wtedy na jego drodze staje mały, słodki zajaczek. Co robi wilk? Wbrew swej naturze nie chce zjeść zajaczka, tylko postanawia naprawić krzywdy, które mu wyrządził (bo, niestety, schrupał na kolację jego tatusia). Nie będzie to wcale takie łatwe! Wilk wielokrotnie będzie musiał wyrzec się swej natury drapieżnika, ale uda mu się odprowadzić zajaczka do domu babci. Po drodze udzieli przestroąg łatwowiernemu zwierzątku. Z tej wspólnej podróży zrodzi się piękna przyjaźń!

Pyszne śniadanko

JAJKA MYSZKI

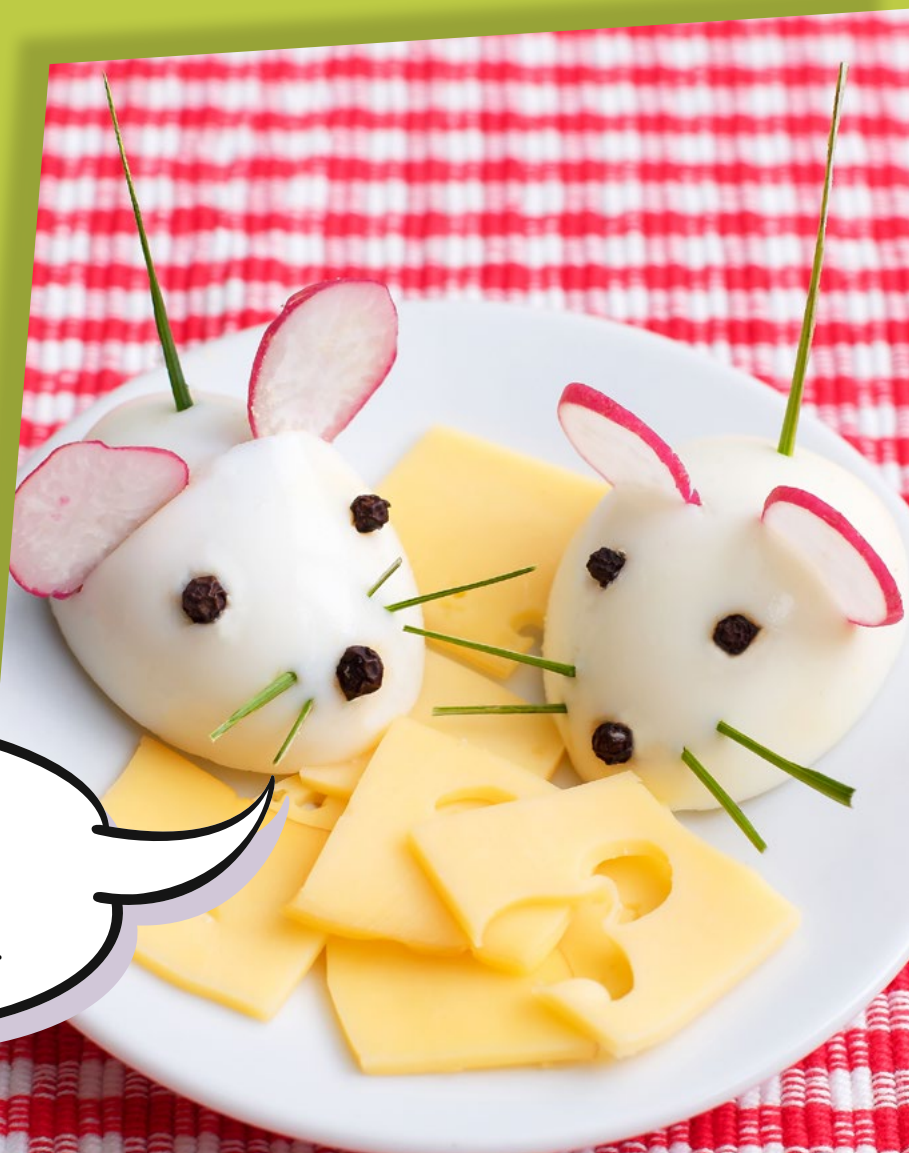
Poproś osobę dorosłą, żeby ugotowała jajko na twardo. Umyj warzywa: szczypiorek i rzodkiewkę. Połóż plasterki sera na każdym talerzyku. Jajko przekrój plastikowym nożykiem na pół i połóż obok sera. Oczy i nosek myszki zrób z ziarenek pieprzu. Do zrobienia uszu użyj krążków rzodkiewki – wetknij je w białko. Ze szczypiorku zrób wąsy i ogonek. Gotowe!

SKŁADNIKI:

1 jajko
żółty ser
ziarenka pieprzu
cienki szczypiorek
rzodkiewka

POTRZEBNE BĘDĄ:

fartuszek
deska do krojenia
plastikowy nożyk

Nie jedz
ziarenek pieprzu,
bo są naprawdę
niesmaczne!
To tylko dekoracja.

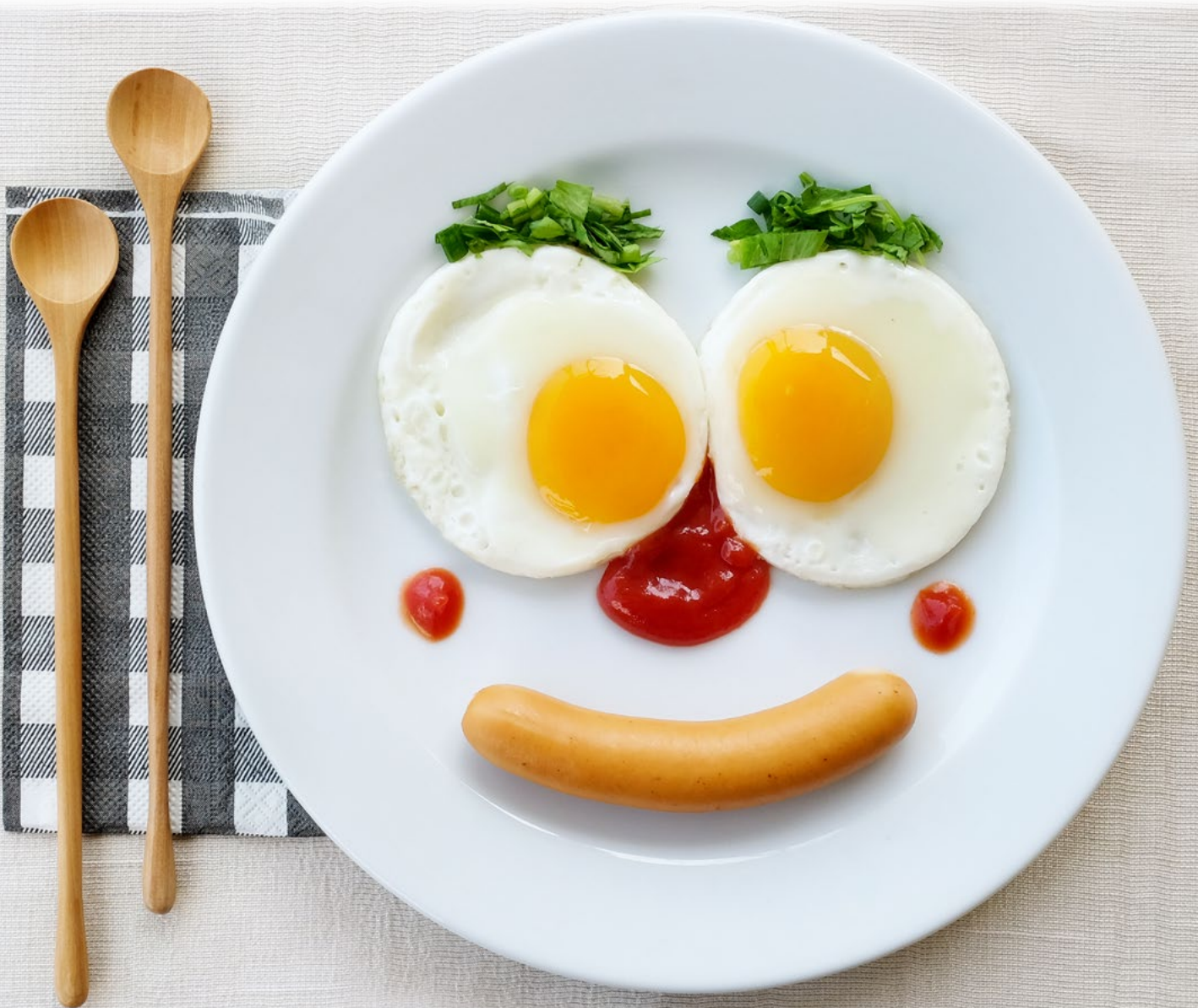
UŚMIECHNIĘTE JAJKA SADZONE

SKŁADNIKI:

2 jajka
szczypiorek
ketchup
parówka

POTRZEBNE BĘDĄ:

fartuszek
deska do krojenia
plastikowy nożyk

Poproś osobę dorosłą, by usmażyła ci z jajka sadzone i ugotowała parówkę. Pokaż jej wcześniej zdjęcie wyżej, by wiedziała, co będziecie robić. Umyj i osusz szczypiorek. Pokrój go drobno i ułóż brwi swoim jajkom. Z parówki zrób uśmiech. Jeszcze tylko nos i policzki z ketchupu. Smacznego!☺

NAPISZCIE O SOBIE.

○ O swoich zainteresowaniach, o ulubionych książkach, piosenkach czy filmach.

○ Opowiedzcie też o tym, jak uczycie się języka polskiego, czy chodzicie do polonijnej szkoły. Powiedzcie nam, co w Polsce podoba Wam się najbardziej.

Czekamy też na zdjęcia, na których będziecie Wy oraz Wasze ukochane zwierzaki, kolekcje, przytulanki... Możecie dołączyć pozdrowienia dla rodzinki, przyjaciół, kolegów, a może kogoś bliskiego z Polski.
CHCEMY WAS POZNAĆ!

Poproście rodziców o pomoc i przyślijcie wszystko e-mailem na adres: redakcja@kumpel.com.pl (w temacie: POZNAJEMY SIĘ).

Cześć, mam na imię Flawia. W sierpniu tego roku skończyłam 12 lat. Mieszkam w Hiszpanii, w Walencji nad Morzem Śródziemnym. Moja rodzina od strony mamy jest z Polski, z Pabianic koło Łodzi, a moja rodzina ze strony taty jest z Asturias – to na północy Hiszpanii.

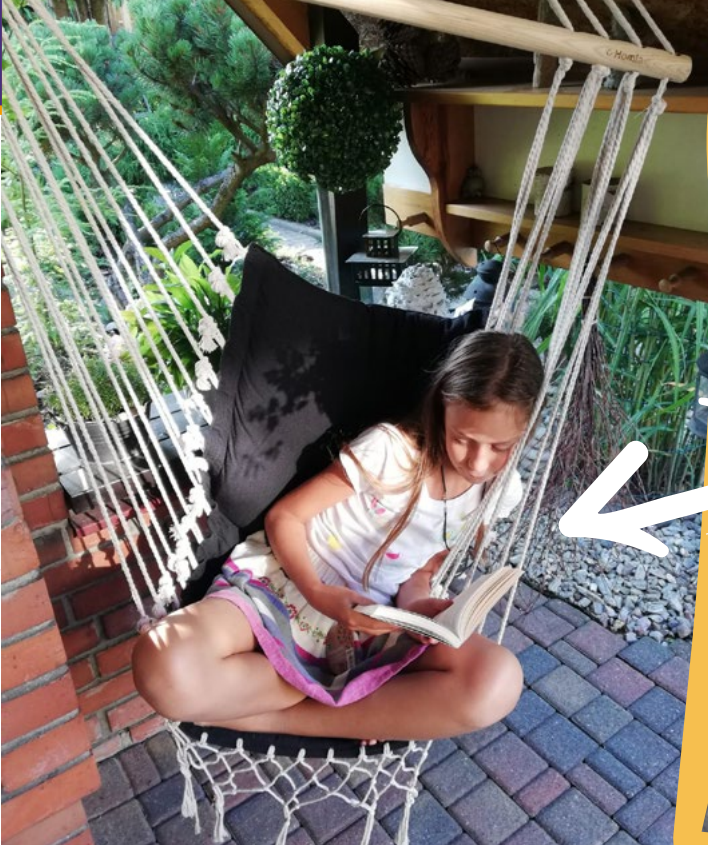

We wszystkie soboty chodzę do polskiej szkoły, tutaj w Walencji, gdzie uczę się gramatyki, ortografii oraz czytam i mówię po polsku. Mam tutaj wielu kolegów. Od poniedziałku do piątku jestem uczennicą szkoły hiszpańskiej. W ubiegłym roku skończyłam szkołę podstawową, bo w Hiszpanii jest w niej tylko 6 klas.

A teraz opowiem Wam o moich zainteresowaniach. Bardzo lubię jeździć na rolkach i na rowerze, uwielbiam czytać książki, właśnie zaczęłam czytać „Harry’ego Pottera”, i tańczyć balet. Oprócz tego interesuję się modą i lubię elegancko się ubierać. Projektuję też własne sukienki – jedną z nich uszyła dla mnie moja ciocia.

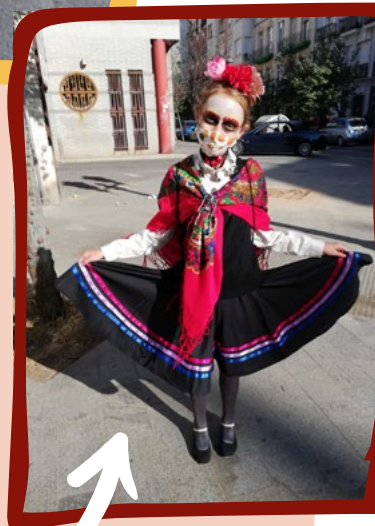

W minione wakacje z moim wujkiem z Asturias jechałem pierwszy raz na motorze. Na początku się bałam, ale później było bardzo miło.

Jak wiecie, ostatnio świętowaliśmy Halloween. Ja postanowiłam ubrać się jak Catrina, elegancka dama z Meksyku. W Hiszpanii przebrane dzieci wchodzą do sklepów po słodycze – mówią „truco o trato”, czyli „cukierek albo psikus”.

Bardzo też lubię gotować z moją babcią z Polski. A jeśli mowa o jedzeniu, to najbardziej kocham donuty.

Na koniec chciałam pozdrowić moich kochanych Dziadków z Polski i tych, co czytają gazetkę „Kumpel dla Polonii”.

Polska Szkoła im. Ireny Sendlerowej w Walencji

Zapraszamy do Hiszpanii.
Do polskiej szkoły, w której dzieje się mnóstwo ciekawych rzeczy!

Polska Szkoła im. Ireny Sendlerowej w Walencji istnieje już 10 lat. Jest prowadzona przez stowarzyszenie Amigos de la Lengua Polaca (Przyjaciele Języka Polskiego). To w tej szkole uczy się Flawia, którą poznaliście na stronie 32.

Obecnie w polskiej szkole w Walencji uczy się ponad 70 dzieci w wieku od 3 do 15 lat, które pochodzą głównie z rodzin polsko-hiszpańskich. Dzieci i młodzież poznają język polski, ale też literaturę, historię i geografę Polski.

Organizowane przez szkołę imprezy związane z polskimi świętami mają przybliżyć dzieciom tradycje i zwyczaje Polski – kraju, z którego pochodzą ich rodzice i dziadkowie. Jakie to tradycje i zwyczaje? Na przykład robienie wróźb andrzejkowych, malowanie pisanek czy ozdabianie bombek. W grudniu oczywiście wszyscy z niecierpliwością wyczekują Świętego Mikołaja.

Uczniowie chętnie uczestniczą w licznych konkursach: plastycznych, czytelniczych czy teatralnych.

Nauka kilku języków na raz to ogromne wyzwanie, nie tylko dla dzieci, ale również dla ich rodziców, dlatego szkoła postanowiła im w tym pomóc.☺ Organizowany w szkole Dzień Dwujęzyczności to świetna do tego okazja.

SZKOŁA ORGANIZUJE RÓWNIEŻ WYCIEZKI I WYMIANY MIĘDZYSZKOLNE. WSPÓLNA NAUKA I ZABAWA POMAGAJĄ DZIECIOM LEPIEJ POZNAWAĆ KRAJ RODZICÓW I DZIADKÓW.

Dyrektorem szkoły jest pani Karolina Głodowska, której bardzo dziękujemy za pomoc przy tworzeniu materiału.

Zapraszamy na stronę szkoły:
www.amigosdelalenguapolaca.com

„Poznaj Polskę”

Oto **interaktywna gra rodzinna**, którą znajdziecie pod adresem: poznajpolske.orpeg.pl. Adresowana jest do uczniów i nauczycieli ze szkół polonijnych i polskich poza krajem oraz polskich rodziców i dziadków, którzy pragną przybliżyć swoim pociechom piękno Ojczyzny. Mieszkając poza Polską, macie okazję poznać jej tradycje, zwyczaje, historię i współczesność.

Gra obejmuje trasy turystyczne dostosowane do wieku uczniów. Ich pokonanie wiąże się z odkrywaniem i poznawaniem nowych miejsc. Gromadzenie punktów na indywidualnym koncie motywuje do odkrywania kolejnych etapów.

Mamy nadzieję, że dzięki grze wirtualna podróż po Polsce stanie się okazją do barwnych opowieści i bodźcem do poznawania jej zakątków.

Zapraszamy też na stronę:

<https://www.orpeg.pl/konkurs-orpeg-dla-nauczycieli>, gdzie ogłoszono specjalny **KONKURS DLA NAUCZYCIELI** związany z prezentowaną grą interaktywną.

Konkurs na najpiękniejszą kartkę świąteczną

Polska Szkoła Nijmegen-Arnhem organizuje konkurs na najpiękniejszą kartkę świąteczną. Prace powinny być wykonane indywidualnie przy wykorzystaniu dowolnych technik plastycznych maksymalnie w formacie A4.

Konkurs z nagrodami jest przeznaczony dla uczniów szkół polonijnych w Holandii. Prace oceniane będą w kilku przedziałach wiekowych.

Termin nadsyłania prac konkursowych upływa **28 listopada 2021 r.**

Regulamin i formularz zgłoszeniowy znajdziecie tutaj: <https://www.nijmegen.polskaszkoła.nl/2021/10/09/konkurs-plastyczny-na-najpiekniejsza-kartke-bozonarodzeniowa/>

Zaproszenie na **WIERSZOWISKO 2022**

Z wielką przyjemnością zapraszamy do udziału w XXI Festiwalu Polskiej Poezji dla Dzieci Wierszowisko. Festiwal zaplanowany jest na 27 marca 2022 roku, w teatrze 't Mozaiek w Wijchen w Holandii. Ze względu na pandemię organizatorzy proszą, by wziąć pod uwagę, że mogą być wymagane certyfikaty szczepień czy testów przy wejściu do teatru lub że będą obowiązywać inne ograniczenia.

Temat Wierszowiska 2022 brzmi:
Wiersze, wierszyki z odrobiną matematyki.

Występy, jak co roku, odbędą się w dwu kategoriach: indywidualna i zbiorowa. Uczestnicy mogą się zgłaszać do **17 stycznia 2022 r.**

Regulamin znajdziecie tutaj:
<https://www.fpsn.nl/pl/6403-2>

„Pewnego razu w Holandii...”, czyli polskie opowiadanie z Holandią w tle!

Za siedmioma wiatrakami, między dwoma kanałami wydarzyło się...

No właśnie, co? Puście wodze wyobraźni albo spiszcie prawdziwe historie. Na tegoroczny II Jesienny Konkurs Literacki można zgłaszać opowiadania, których akcja rozgrywa się w Holandii, a ich bohaterką, bohaterem lub bohaterami są polskie dzieci tu mieszkające.

Ostateczny termin zgłoszeń mija 28 lutego 2022 r.

Długość tekstu: Praca napisana na komputerze, wielkość czcionki 12 z odstępami 1,5, składająca się z minimum 1, a maksymalnie 3 stron formatu A4.

Kategorie wiekowe: 8–9 i 9–10 lat – opowiadania mogą być spisane przez rodziców (dziecko opowiada, rodzic nagrywa, potem spisuje); 11–12, 13–14 lat – dzieci piszą bajki samodzielnie.

Nagrody: nagrody rzeczowe, upominki, a wyróżnione bajki zostaną opublikowane na stronach internetowych organizatora i partnerów konkursu.

Regulamin i dodatkowe informacje:
<https://www.fpsn.nl/pl/fpsn-zaprasza-do-udzialu-w-ii-jesiennym-konkursie-literackim>

7. POLONIJNY DZIEŃ DWUJĘZYCZNOŚCI ZA NAMI!

Siedem lat temu zainaugurowano nowe polonijne święto, które otrzymało nazwę Polonijny Dzień Dwujęzyczności. W tym roku w październiku świętowaliśmy je po raz 7. Wspólnie celebrowaliśmy nasze polskie korzenie, język, kulturę. Pomysłodawcą i organizatorem dnia polskiego języka jest **DSNY Foundation**.

W ramach obchodów 7. Polonijnego Dnia Dwujęzyczności ogłoszono konkurs muzyczny „**Bo przecież... śpiewać każdy może!**”. W jego ramach mieliście zaśpiewać piosenkę wspólnie z innym członkiem waszej rodziny, znajomym lub przyjacielem. Do organizatorów napłynęło wiele pięknych nagrań z różnych stron świata. Oto laureaci trzech pierwszych miejsc!

Miejsce 1.

Alex Hałat z wujkiem z piosenką „Za to, co mam” (New Jersey, USA)

Babcia, córki i wnuczki, rodzina Michalak i Grzybowski z piosenką „Ramię w ramię” (Wallington NJ, Głogów, Rzeszów)

Miejsce 2.

Tosia, Hania, pan Marcin, mama Anita z piosenką „Pałacyk Michła” (Wielka Brytania)

Zespół muzyczny rodziny Kucek w piosence „Jak długo na Wawelu” (Chicago, USA)

Miejsce 3.

Rodzina Klimczuków z piosenką „Twoja miłość” (Chicago, USA)

Rodzina Ośmiałowskich z piosenką „Otwórz drzwi” (Islandia)

Konkurs literacki „Ekologia. Ekopetyka” z okazji 7. Polonijnego Dnia Dwujęzyczności przyniósł wiele interesujących prac z USA, Irlandii, Włoch, Belgii, Ukrainy i Litwy.

OPowiedz MI O POLSCE – HISTORIE RODZINNE 2021

Zachęcamy was do poszukiwania rodzinnych pamiątek – starych fotografii, listów lub przedmiotów pamiętających odległą czasem przeszłość. Odwiedźcie swoich dziadków lub innych spokrewnionych seniorów i poproście ich o pomoc. Opowiedzcie o swoich rodzinnych skarbach. Konkurs odbywa się w dwu kategoriach wiekowych:

- dzieci i młodzież do 18. roku życia,
- osoby dorosłe powyżej 18. roku życia.

Waszym zadaniem jest znalezienie w rodzinnych archiwach pamiątki związanej z Polską, a także opisanie jej – skąd się wzięła, jak wiele dla was znaczy. Zróbcie jej zdjęcia. Jeśli będzie to stara fotografia przedstawiająca waszych przodków, wyjątkową postać lub miejsce, zeskanujcie ją i opiszcie, w jakich okolicznościach powstała.

Prace należy wysłać na adres:

konkurs@ida.pol.org.pl (w tytule maila HISTORIE RODZINNE 2021) do **28 listopada 2021 roku**.

Najlepsze historie rodzinne zostaną nagrodzone czytnikami książek elektronicznych, zegarkami smartwatch, książkami i grammi planszowymi.

Regulamin konkursu: www.ida.pol.org.pl

Czy zdołamy ocalić wspólny świat? Na to pytanie uczestnicy konkursu szukali odpowiedzi w wierszach i prozie. Oto laureaci w pierwszej kategorii wiekowej:

PROZA

1. miejsce: **Sara Adamczyk** „Dwoje drzwi”, 12 lat, USA

Wyróżnienia: **Jakub Kula** „Niedzielne wędkowanie”, 14 lat, USA; **Jarosław Wojnow** „Bałagan w domu”, 14 lat, Ukraina

POEZJA

Wyróżnienia: **Zuzanna Trzasko** „Wspomnienie”, 14 lat, USA; **Dmytro Ratuszniak** „Aureola szczęścia”, 14 lat, Ukraina

Laureatom serdecznie gratulujemy! Nagrodzone prace konkursowe można znaleźć na stronach:

www.dobraszkolanowyjork.com, www.polishbilingualday.com.

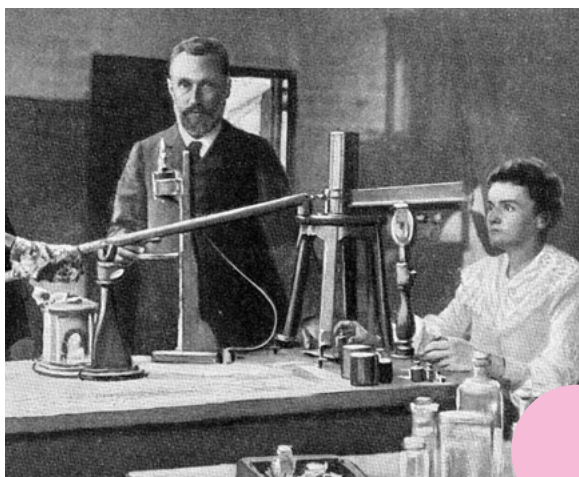
MARIA SKŁODOWSKA-CURIE

Żyła w latach: 1867–1934

Była: wielką polską uczoną. W swoim laboratorium odkryła rad i polon. Dwa razy zdobyła Nagrodę Nobla (czyli najważniejszą nagrodę naukową na świecie).

Maria Skłodowska-Curie zasłynęła też z tego, jak pomagała żołnierzom podczas I wojny światowej. Zdobyla samochody, urządzenia rentgenowskie i jeździła po Francji, by prześwietlać rannych i uczyć innych, jak to się robi. Dzięki temu można było na przykład zobaczyć, gdzie utknęła kula po pocisku, i wykonać operację.

Co trzeba o niej wiedzieć?

Maria Skłodowska-Curie odkryła, wraz z mężem Piotrem Curie, dwa pierwiastki promieniotwórcze: RAD i POLON. Ten drugi dostał nazwę na cześć Polski. Oba wykorzystywano w badaniach nad leczeniem śmiertelnych chorób. Maria Skłodowska-Curie była pierwszą kobietą uhonorowaną Nagrodą Nobla!

SPRÓBUJ WYPOWIEDZIEĆ TE ŁAMAŃCE JĘZYKOWE.
NAJPIERW POWOLI, A POTEM SZYBCIEJ. DOBREJ ZABAWY! 😊

Czarna krowa w kropki bordo
żuła trawę, kręcąc mordą.

Stój
z powyłamywanymi
nogami.

WSZYSTKIE WYDANIA E-MAGAZYNU „KUMPEL
DLA POLONII” ZNAJDZIECIE W POLONIJNEJ

BIBLIOTECE CYFROWEJ: www.pbc.uw.edu.pl.

